

Keď išli ďalej, vošiel do nejakej dediny. Do svojho domu Ho prijala žena menom Marta. Mala sestru, ktorá sa volala Mária. Tá si sadla Pánovi k nohám a počúvala Jeho slová. Ale Marta bola príliš zamestnaná posluhovaním. Pristúpila (k Nemu) a povedala: Nedbáš, Pane, že mi sestra samej dá posluhovať? Povedz jej, nech mi pomôže. Odpovedal jej Pán: Marta, Marta, starostlivá si a znepokojuješ sa pre mnohé veci. Len jedno je potrebné. Mária si vybrala lepší podiel, ktorý jej nikto nevezme.

S vďačnosťou voči Pánu Bohu si dnes pripomínate pamiatku posvätenia tohto chrámu Božieho. Bol postavený roku 1835, teda pred 175 rokmi, veža bola postavená roku 1866. Dnes máte veľkú príležitosť ďakovať Pánu Bohu za tento kostol. Uvedomujete si, a my spolu s vami, že bez Božej pomoci a ochrany by tento stánok Boží tu nebol. Už pred tisícročiami si veľkú pravdu o tom, ako veľmi sme závislí od Božej pomoci a požehnania, uvedomil autor jedného biblického žalmu, keď napísal: „Ak Hospodin nestavia dom, márne sa namáhajú stavitelia; ak Hospodin nestráži mesto, márne bdie strážnik.“ Takže máme všetky dôvody pripojiť sa k slovám iného žalmu a povedať: „Nie nám, ó Hospodine, nie nám, ale menu svojmu daj česť pre svoju milosť a vernosť!“

Dnes myslíme s vďačnosťou na všetkých tých, ktorí tento chrám stavali a za tých 175 rokov sa starali o jeho udržiavanie, na tých, ktorí prispievali milodarmi, aby chrám mohol plniť svoju dôležitú funkciu. Myslíme na kazateľov slova Božieho, ktorí tu za všetky tie roky zvestovali slovo Božie a prislúhovali sviatosti, myslíme na kantorov-organistov, na kostolníkov a kostolníčky, na kurátorov a všetkých ostatných funkcionárov, ktorých starostlivosť a obetavosť bola a je potrebná, aby to bol živý, fungujúci stánok Boží. Myslíme na všetkých poslucháčov, ktorí tu prijímali posolstvo Božieho zákona a evanjelia, ktorí tu nachádzali napomenutie, povzbudenie, potešenie. Prosíme Pána Boha, aby tento chrám i naďalej mohol plniť svoje dôležité poslanie. Uvedomujete si, že aj toto výročie vás zaväzuje, aby ste tento chrám odovzdali budúcim generáciám takisto, ako ste ho vy prijali od svojich predkov.

Okrem týchto myšlienok vďaka a zodpovednosti sa dnes chceme zamyslieť aj nad tým, akú rolu majú hrať chrámy, aj tento modranský kostol, v živote veriaceho človeka. Chceli by sme o tom uvažovať na základe známeho príbehu o návšteve Pána Ježiša v dome dvoch sestier, Márie a Marty v Betánii.

Pri Ježišovej návšteve v ich dome sa tieto sestry zachovali rozdielnym spôsobom. Mária nechala všetko tak, sadla si Pánovi k nohám a počúvala jeho slová. Marta bola príliš zamestnaná posluhovaním. Dokážeme ju celkom dobre pochopiť. Prišiel vzácny hosť spolu s viacerými učeníkmi, tak si povedala, že ho treba uctiť primeraným pohostením. Veľmi dobre pochopíme aj jej výčitku, nie iba na adresu Márie, ale aj na adresu Ježiša: „Nedbáš, Pane, že mi sestra samej dá posluhovať?“ Pravdepodobne by sme v podobnej situácii na jej mieste urobili to isté.

Ak súdime podľa seba, budeme sa domnievať, že ju Ježišove slová museli zraniť: „Marta, Marta, starostlivá si a znepokojuješ sa pre mnohé veci. Len jedno je potrebné. Mária si vybrala lepší podiel, ktorý jej nikto nevezme.“ Veď kvôli Ježišovi bola ustarostená a kvôli nemu sa znepokojovala, a dočkala sa takejto odpovede!

Pri výkladoch tohto textu sa často vychvaľuje Mária a na Martu sa sústreďuje kritika. Musíme to však uviesť na správnu mieru. Ježiš dobre vedel, že pre život sú potrebné aj tie každodenné veci, a že ich potrebuje aj on so svojimi učeníkmi. Na začiatku 8. kapitoly Lukášovho evanjelia sa spomínajú ženy, ktoré zo svojho majetku podporovali Ježiša a jeho učeníkov, a on túto službu prijímal. A kto by azda chcel Martu upodozrievať, že nemala zmysel pre duchovné záležitosti, ten by si mal prečítať z Evanjelia podľa Jána 11. kapitolu, kde je zapísané vrcholné Martino vyznanie, ktoré povedala Ježišovi: „Áno, Pane, ja som uverila, že Ty si Kristus, Syn Boží, ktorý mal prísť na svet.“ To je vyznanie toho istého obsahu, aké povedal učeník Peter pri Cezarei Filipovej. Pri hodnotení Marty musíme vážne brať do úvahy aj toto jej vyznanie.

I keď toto všetko povieme na obranu a rehabilitáciu Marty, musíme sa vážne zamyslieť nad Ježišovými slovami, ktoré jej povedal. Bol by zrejme býval rád, keby si aj ona bola sadla k jeho nohám a počúvala jeho slová, ako urobila Mária. Nebol by zazlieval, keby pohostenie bolo celkom jednoduché, aby jeho príprava zabrala omnoho menej času. Marta chcela zrejme byť perfektnou hostiteľkou a možno si chcela od Ježiša vyslužiť aj nejaké slová pochvaly za pohostenie. Ježiš ako vynikajúci znalec ľudského vnútra tieto motívy určite poznal a chcel Marte pomôcť, aby hlavný dôraz kládla na to, čo je skutočne rozhodujúce, na večné hodnoty. Poznal zrejme určitý typ myslenia, pri ktorom si človek hovorí: „Musím najprv urobiť toto a toto, a potom ešte toto a tak ďalej“, a tak sa stane, že hľadanie večných hodnôt človek donekonečna odkladá. Takýto postoj sa môže v človeku veľmi nebezpečne rozrásť a viesť človeka veľmi zlým smerom, k úplnému zanedbaniu duchovného života. Svojou odpoveďou dáva Ježiš Marte najavo, že sú chvíle, keď treba všetko odložiť, hoci uprostred nedokončenej práce, a naplno sa venovať Božiemu slovu. To je myšlienka, ktorá sa v plnej miere vzťahuje aj na nás.

To je súčasne myšlienka, ktorú nám pripomína už púha existencia chrámov, aj tohto chrámu Božieho. Chrámy stoja uprostred ostatných budov: bytov, obchodov, reštaurácií, úradov, škôl, športových štadiónov ... Ich existencia práve v tomto prostredí má veľký symbolický význam. Chrámy nám pripomínajú to, na čo často zabúdame: že nie sme iba z tohto svet a nie sme iba pre tento svet. Že nie sme iba konzumné živočíchy, ale že náš cieľ je omnoho vyšší. Že nesmieme všetok svoj čas venovať iba zháňaniu pominuteľných vecí, ale musíme hľadať predovšetkým ten dobrý podiel, ktorý nám nikto nemôže vziať. Že v samotnej ustarostenosti a utrápenosti o zemské veci nesmieme klesnúť na podľudskú úroveň, ale hľadaním a pestovaním duchovných hodnôt musíme sa dvíhať k obrazu Božiemu, na ktorý sme boli stvorení. Už samotnou svojou existenciou sa nám chrámy prihovárajú týmto posolstvom, vysoko ľudským, vysoko humánnym posolstvom. Humánnym preto, lebo ide o zachovanie skutočnej ľudskej kvality nášho života, o zachovanie ľudskej dôstojnosti.

Keď kráčame alebo sa vezieme mestom či dedinou a prechádzame popri ktoromkoľvek kostole, skúsme sa započúvať do tejto symbolickej reči, pripomeňme si tieto myšlienky a formulujme si mnoho ďalších s podobným obsahom. Vtedy sa nám Ježiš prihovára slovami, ktoré povedal Marte. Len namiesto Martinho mena nám treba do tých slov dosadiť naše vlastné meno: „Marta, Marta, starostlivá si a znepokojuješ sa pre mnoho vecí. Len jedno je potrebné. Mária si vybrala lepší podiel, ktorý jej nikto nevezme.“

Na konci Zjavenia Jána je opis nového, večného Jeruzalema. Čítame tam prekvapivú vetu: „Ale chrám som v ňom nevidel, lebo Pán Boh, vševládny, a Baránok mu je chrámom.“ Vo večnom Jeruzaleme by sme podľa svojho myslenia čakali chrám ako centrálnu, najhlavnejšiu budovu. Ale autor Zjavenia múdro poznamenáva, že tam chrám nie je potrebný, lebo Božiu prítomnosť, Kristovu prítomnosť si tam neprestajne uvedomujú všetci. No v našom časnom svete sú chrámy potrebné, aby nám uprostred časných starostí, znova a znova pripomínali Božiu prítomnosť, Kristovu prítomnosť.

S chrámom nerozlučne súvisí nedeľa. Existencia nedele uprostred všedných dní nám pripomína to isté ako existencia chrámov uprostred ostatných všedných budov. Keď sa blíži nedeľa, mali by sme si klásť nie otázku: Ako ju využijem na dobehnutie toho, čo som zameškal cez týždeň?, ale inú otázku: Ako má v tento deň pokročiť môj duchovný rast? Čo nové z duchovnej oblasti by som mohol a mal v nedeľu získať?

Nedeľa a chrám sa nám, pravdaže, prihovárajú nielen svojou samotnou existenciou, ale predovšetkým Božím slovom. V chráme počujeme znova a znova ubezpečovanie o tom, že nás Pán Boh miluje absolútnou láskou. Treba to znova a znova hovoriť? Nestačilo by vziať to raz na vedomie, založiť toto poznanie na príslušné miesto do kartotéky a viac sa k tomu nevracať? Odpoveď je jasná: My potrebujeme nielen informáciu o tom, že nás Boh má rád, ale potrebujeme vždy čerstvý zážitok Božej lásky. Opakované, svieže zážitky fungujúcej lásky potrebuje dieťa od rodičov, aj rodičia od detí, zalúbená dvojica jeden od druhého, manželia jeden od druhého, priatelia. Bez sviežich opakovaných prejavov lásky začína láska vädnúť a stáva sa z nej iba nostalgická spomienka. Ale my tú Božiu lásku k zdravému duchovnému vývoju a k solídному zvládnutiu každodenných problémov nevyhnutne potrebujeme. V letnej horúčave nestačí iba raz prísť k studničke a napiť sa, ale tú čerstvú vodu potrebujeme znova a znova. Kto si z chrámu odnáša vždy novú istotu: Boh ma miluje svojou múdrou a mocnou láskou, ten, podobne ako Mária v našom príbehu, si vybral ten dobrý podiel, ktorý mu nik nevezme.

Božie slovo v chráme – a pravdaže aj mimo chrámu – nám nastavuje zrkadlo pravdy, v ktorom môžeme poznávať seba. Naše predstavy a hodnotenia nás samých nezodpovedajú vždy pravde. Lenže na základe sebaklamov sa nedá pekne žiť, preto nevyhnutne potrebujeme pravdu. Poznaná pravda o nás samých nás môže zraniť, ako v našom texte zranili Martu Ježišove slová. On síce nemá záľubu v tom, aby nás zraňoval, ale ak nás inak nemôže priviesť k poznaniu pravdy, jeho láska k nám mu diktuje, aby nás viedol aj cez takéto zraňujúce otváranie očí. Mohli by sme si klásť otázku, či Martu k jej vrcholnému poznaniu a vyznaniu, ktoré sme spomenuli, nedopomohli práve aj Ježišove kritické slová. Keď si ich pripomínala po odstupe času, určite pochopila ich zmysluplnosť a Ježišovu lásku, s ktorou ich povedal.

Uprostred časnosti nás chrámy – aj svojou existenciou aj tým, čo sa v nich deje – upozorňujú na večnosť. Dostávame v nich veľkú ponuku, aby sme niečo – podľa možnosti čím viac – z toho, čo raz bude obsahom nášho života vo večnosti, zaradili už teraz do svojich časných dní. Toto je zo stanoviska biblického posolstvo celkom oprávnená myšlienka. Apoštol Pavel hovorí, že dostávame už teraz závdavok, totiž Božieho Ducha, ktorý nás robí schopnými aspoň do určitej miery transformovať náš život v súlade s očakávaným večným životom. Ak vo zvesti Božieho slova a v sviatosťiach dostávame k tomu múdrosť a silu, a niečo z toho sa v našom individuálnom živote, v našich rodinách a ostatných spoločenstvách stane skutočnosťou, rýchlo pochopíme, aké dôležité je miesto a úloha chrámov v našom živote.

Účasť na službách Božích v chráme, počúvanie slova Božieho, prijímanie sviatostí, spevy, modlitby, chvály – to všetko nám umožňuje prežívať účasť na spoločenstve veľkej Božej rodiny. Tá sa stretáva v nesmierne veľkom počte chrámov po celom svete. I keď sa navzájom osobne nepoznáme, patríme spolu.

Do tejto rodiny patrí nielen naša súčasná generácia, ale aj generácie minulosti, generácie tých, ktorí nás už predišli do večnosti. Na službách Božích je primerané miesto myslieť aj na tých blízkych ľudí, ktorí od nás odišli pred krátkym časom či pred niekoľkými rokmi. Patríme spolu s nimi do veľkého spoločenstva tých, ktorí oslavujú Pána Boha a ktorí môžu žiť v tesnom spoločenstve s naším Pánom Ježišom Kristom. Do tejto rodiny budú patriť aj tí, ktorí sa ešte len narodí a budú v chrámoch nachádzať svoj duchovný domov. I keď do chrámu príde len niekoľko desiatok alebo iba niekoľko ľudí, aj tí patria do tejto veľkej rodiny a závisí len od nich, či dokážu túto spolupatričnosť prežívať. Skúsme vložiť do svojho vedomia a celej bytosti túto myšlienku, že zúčastniť sa na službách Božích znamená aktívne pobudnúť vo veľkej Božej rodine. Tak budeme postupne objavovať veľký obohacujúci význam chrámu pre svoj život.

Potom nám bude aj omnoho ľahšie nájsť správne spojenie Martinej starostlivosti o každodenné veci a Máriinho záujmu o duchovné veci. Dnes nám nehrozí tak veľmi nebezpečenstvo, žeby sme zabudli na každodenné záležitosti – venujeme tomu najväčšiu časť svojho času. Ale hrozí nám akútne nebezpečenstvo, že nebudeme dost' času venovať duchovným záležitostiam svojho života. Pamiatka posvätenia chrámu je vhodná príležitosť zamyslieť sa nad posolstvom Božieho slova, že práve to duchovné má podstatný, tvorivý význam pre skutočne dôstojný ľudský život. Amen.

Ján Greško